

potrebno proti koncu strniti v ostrejši zaris temeljne problematike, ki jo odpira razmerje med umetnostjo in estetskim. Hkrati pa bo seveda spotoma postalo jasno, da mora temu zarisu slediti umestitev celotne problematike v okvir razmišljanja o postmoderni dobi. Očitno je, da na poglavitno vprašanje o tem, s čim umetnost presega estetsko raven in s čim se zavezuje transcendenci, ni mogoče odgovoriti v okvirih metafizičnega nihilizma, ki je vladajoča duhovnozgodovinska usmeritev zadnjih sto let v Evropi in zmeraj bolj tudi celotnega sveta. Odgovor je mogoč šele onstran nihilističnega horizonta. Od tod sledi, da je potrebno vedeti, ali je metafizičnemu nihilizmu usojen konec s prihodom postmoderne dobe. Kaj bo v času, ki sledi zaključku novoveškega sveta, z metafizičnim, pa tudi s socialnim, moralnim in vsakršnim drugim nihilizmom, ki iz nihilističnega temelja dobiva svoje opravičilo? Kaj bo v postmoderni dobi z Bogom, transcendenco in s smislom ne le posameznikovega obstoja, ampak tudi človeške zgodovine? Vprašanje o razlikah med umetnostjo in estetskim je nedvomno povezano s temi temeljnimi problemi, prek tega pa z vprašanjem o postmoderni dobi, kjer se obeta ne le njihova zgostitev, ampak nemara tudi razrešitev.

(Se nadaljuje.)

Deset pesmi

Milan
Kleč

ŠKRATI Seveda, da nikakor ni dovolj,
da bi samo posedal na tistih sodih.
Odpreti jih moram in še več.
Potem se naokrog mene naredi
in tudi širi takšen poseben zrak,
da se lahko škрати nemoteno pogovarjajo
iz vseh koncev sveta.

BELA REKA Ti nenehni prepiri
in ta obup
in kot da bi ostajala še zadnja možnost.
V najini sobi bom poskusil
zamenjati še reko.
Zato, dobrodošla, bela reka.
Do sedaj te še ni bilo v moji poeziji,
kar se je dogajalo predvsem zato,
ker sem mislil,
kako se boš dolgočasila,
in kar takoj se ti opravičujem,
ker te bom preprosto izrabil,

čeprav ne vem, če bo šlo tako preprosto,
ker me kar naprej nekaj davi.

Aha, sedaj si zavila
in se pridružila veselju belih medvedov.
Kdaj pa kdaj pogledam globoko vate,
kot da bi se bal povodnji.
Seveda da lahko pljusneš.
Toda prav zdaj ti bom odprl vrata
in te spustil v sobo,
ker potem morda ne bo tako enostavno,
kot se sliši:

Punca moja, na koncu nekega dneva
nama bo preostala samo še ljubezen.

PRIJATELJ

Nisem vedel,
da prihaja samo k meni
in da se drugih na dolgo in široko izogiba.
Sedel je in govoril.
Sedel sem in ga poslušal
in tako iz dneva v dan.
V moji navzočnosti
je hotel spraviti iz sebe
vse besede.
To sem nekako začutil,
ko mu je preostalo še zelo malo moči,
ko bi že skorajda treščil
in se razbil na trdi zemlji.
Skočil sem s stola
in mu z vsemi močmi zatisnil usta.
Moči mi popuščajo,
ko sem noč in dan z njim
in čutim,
da so mu preostale
še največ dve tri besede.
Kako ga čutim
in kakšno blazno življenje je to.

TELEFONSKE GOVORILNICE

V telefonskih govorilnicah
so samo šolske torbice.
V njih ne telefoniram,
ampak otrokom pišem domače naloge.

Zato te do zdaj tudi nisem uspel
 poklicati,
 kar moraš razumeti,
 kličem pa te,
 ker moram narediti spis o ljubezni.
 Lahko mi pomagaš
 in ne odloži slušalke.
 Še več kot vidim te.
 Jaz ne znam niti začeti.
 Vem, da me ne prekinjaš,
 slišiš me.
 Kaj naj napišem?
 Ali tvoj molk pomeni,
 da nimam pravice o ljubezni
 niti črhiniti?!
 Kaj bodo pa otroci rekli
 pa njihova tovarišica.
 Ta tvoj molk.
 Kar spomni se,
 da je najina soba nasproti šole
 in sama si rekla,
 da se takrat,
 ko se midva pred njimi ljubiva,
 otroci še največ naučijo.
 Ja, to bom napisal,
 to bom napisal
 in kaj naj ti še rečem.
 Zares mi veliko pomeniš.

ZAKAJ TAKO DOLGO SPIM

S tem sem začel že kot otrok,
 ker če sem zgodaj vstal,
 sem vedno trčil na prelepo sosedo.
 Jaz sem bil deček,
 ona pa je bila deklica
 in več kot gotovo je bilo,
 da bi se zapletla.
 Tukaj zares ni bilo kaj
 in ko sem jo po dolгих letih srečal,
 je bila še vedno lepa
 in tudi lepe prijateljice ima.
 Skupaj pa so zadovoljne s svojimi fanti

in nikakor ne delujejo kot moje ženske,
 ki sem jih potemtakem spoznal
 v kasnejših urah dneva.
 Prav srečen sem,
 da sem nekaterim vsaj to omogočil
 in občutek imam,
 da bom vedno več spal,
 saj le tako lahko osrečujem ta svet.

EDINO V PISMIH
 SEM ŠE LEP

Samo mislim si lahko,
 kakšno pismo je to.
 Spominja na ljubezensko
 in je že leto neodprto.
 Ne morem ga prijeti v roke,
 kako bi ga drugače prebral,
 pa tudi ne vem.
 To je pismo,
 ki se ga ne da prebrati
 in ne vem, če je takšno kot pismo,
 ki je tik poleg njega.
 To je krvavo pismo,
 ampak tokrat je za spremembo
 tekla kri
 iz nekega drugega pisma
 in se je na moje samo nadležno prilepila
 in šele sedaj se začudim,
 kako se v resnici izmikam.
 Zato se odločim in si zabičam,
 kako moram biti spet kratek.
 Spet kratek, se oddahnem,
 ker kaj pa vse to izmikanje
 kaže na drugega,
 kot da imam edino še v pismih
 zalogo ljubezni.
 Edino v pismih sem še lep.

POSTELJA

Postelja, na katero me vabiš.
 Na njej ne morem niti sedeti
 niti spati in kaj šele,
 da bi pomislil na ljubezen.

Koliko dela imam
 in takšen zrak se širi naokrog,
 da me meče po parketu,
 čeprav jo napadam z vseh strani,
 a do tega trenutka se je nisem uspel
 niti dotakniti,
 ti pa me spodbujaš,
 da se bova na njej peljala
 skozi zvezdo,
 ki je tako popolna
 in ji zares nič ne manjka.
 Skoraj ti že verjamem,
 ko me tako kličeš s postelje,
 toda jaz sem se v zvezdah že ustavljal
 in nisem samo potoval skoznje,
 česar pa seveda ne veš,
 kot morda tudi ne veš,
 da je v njih prostor,
 ko ženske iztegnejo roko
 in ti preprosto potegnejo ven srce,
 čeprav tega v resnici niti nočejo,
 zato sem vedno bolj prepričan,
 da bo s to posteljo še zelo težko.

LEPOTNE PEGE Tvoje lepotne pege so povezane,
 tega nisem vedel.
 kako izstopajo
 in ko preverjam nered,
 opazim,
 da je nastal pod vratom.
 V tisti lepotni pegi
 sta nagi ženski
 jahali
 nagega moškega,
 ki je prav takrat omagal
 in prav nerodno telebnil,
 ko so se srečale najine oči.
 Ženski pa nista nič več razposajeni,
 ampak ga začneta brcati in daviti,
 da tebe stiska v vratu.
 Morda to počneta zaradi tega,

ker me ne opazita,
 toda to me več ne zanima,
 ker zdaj vem zares že veliko o tebi
 in predvsem, zakaj si večkrat
 tako zadihana,
 ko se ljubiva.

PO DOLGEM ČASU Po dolgem času
 sem spet lep.
 Ženske se tako hitro menjavajo,
 da sploh ne vem,
 kako je to mogoče.
 Vsaki se tudi zareče,
 zakaj me tako hitro ljubi.
 Bojijo se,
 da me ne bi že vmes
 prevzela kakšna druga
 in prav zares, težko fantom,
 ki bodo s temi ženskami.
 Lahko pa jim pustim
 v tolažbo
 in razmislek naslednje:
 V teh dnevih
 moram jaz prižgati luč
 že zjutraj,
 če hočem,
 da mi zvečer
 zagori
 v vsem svojem sijaju.

ŠOLA In ko se me začnejo
 v šoli izposojati
 za vse mogoče ure.
 Danes zjutraj na primer
 za uro telovadbe.
 Malo sem bil izgubljen,
 ker kako pa naj bi jim na pol zbujen
 razkazal veščine na orodjih.

A kako gladko mi je šlo od rok,
 še posebej sem blestel
 na konju
 in potem na koncu ure,
 ko sem vrgel kopje
 naravnost v mlad oblak
 ter zopet prebodel nebo,
 da smo lahko osvežili
 svoja lepa telesa
 z mlado roso.

Vinko
Möderndorfer

Sanje gledaliških noči

Poklicala ga je nenadoma.

Vratarica je prišpegala v dvorano: pssst, pssst, samo trenutek, oprostite, nujno, telefon...

Nejevoljno je vstal in prekinil vajo: pet minut, telefon, potem bomo šli od tu naprej... Nekakšno olajšanje zašumi na odru, nekakšna oddahnitev. Pet minut, potem naprej...

Ja, halo...?

Jaz sem.

Takoj jo je prepoznal. Imela je tako značilen hrapav glas. Pet let se nista videla in zdaj jo je v hipu prepoznal.

Pravzaprav ni res, da se nista videla. Videla sta se, tako od daleč, kimnila sta drug drugemu v pozdrav, potem dalje... Videla sta se, pač pa se nista več videvala, in to resnično pet let.

Rada bi te videla... Rada bi se pogovorila, nujno, res...

Vajo imam.

Kaj pa jutri?

Prav. Kdaj?

Ob pol desetih?

Prav. Ob pol desetih v KALIMERU.

Kalimero je bil namreč lokal v starem delu mesta; bil je ravno prav skrit v ozki ulici, ki se je od Starega trga spuščala k reki. To je bil zakoten lokalček, kjer so lahko ljubimci ure in ure tičali drug ob drugem popolnoma brez skrbi, ne da bi jih kdorkoli zalotil.